

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถพัฒนาศักยภาพของประชาชน สร้างองค์ความรู้และสร้างคนที่มีคุณภาพให้แก่สังคม การศึกษา จึงเป็นกระบวนการ การถ่ายทอดความรู้ ที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคน

เด็กวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ ในด้านความแตกต่างของร่างกายที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป เด็กวัยนี้สามารถคิดเหตุผลเชิงตรรกะและรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามสภาพความเป็นจริง (Piaget อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541) วัยประถมศึกษาเป็นวัยที่มีความต้องการแฝงอยู่แต่เปลี่ยนแปลงเป็นพลังงานอย่างอื่น เด็กวัยนี้มักไม่อยู่เฉย มีความคล่องแคล่วในการประกอบกิจกรรม ต้องการที่จะทำอะไรให้สำเร็จ ดังนั้น ผู้ใหญ่ทั้งพ่อแม่ และครู ต้องหาทางส่งเสริม เพื่อจะได้มีความภูมิใจว่าตนมี สมรรถภาพ หากเด็กวัยนี้ล้มเหลวจะมีปมด้อย (Enkson อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541) วัยประถมศึกษา จึงเป็นวัยวิกฤต สำหรับการพัฒนาอัตมโนทัศน์ คือ การรับรู้ตนเอง ในด้านความรู้สึก ทักษะคิด ความรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา ความคิด ความสามารถ ทักษะ รวมทั้งรูปร่างลักษณะทางร่างกาย ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น เช่น พ่อ แม่ ญาติ ครูอาจารย์ และเพื่อน บุคคลที่อยู่รอบข้างเด็กวัยนี้จึงมีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาการเด็ก

สำหรับเด็กพิเศษที่อยู่ในวัย 7-12 ปี ไม่ได้หมายความว่าเด็กกลุ่มนี้ จะไม่สามารถรับรู้เกี่ยวกับอัตมโนทัศน์ได้ แต่ตรงกันข้าม เด็กเหล่านั้นกลับมีการรับรู้ความรู้สึกที่เร็วในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง จากการได้ยินหรือการรับรู้ การสัมผัส เด็กกลุ่มนี้จะมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กปกติในทุกๆด้าน ทั้งในด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว การทำกิจกรรมต่างๆ ด้านสติปัญญา ความคิด การใช้ภาษา เพื่อสื่อความหมายกับบุคคลที่อยู่รอบข้างให้เข้าใจในความต้องการของตน การเรียนรู้ที่จะปรับตัวในสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กพิเศษ ที่ต้องได้รับการเรียนรู้ทั้งจากที่บ้าน และทางโรงเรียน

บ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้เด็กได้ค้นคว้าหาความรู้และคำตอบ ดังที่ Boyer (1991 อ้างถึงใน Berger, 1995) กล่าวไว้ว่า บ้านเปรียบเหมือนห้องเรียนห้องแรก และผู้ปกครองก็เป็นครูคนแรกที่ดีที่สุด การให้ความรัก การเอาใจใส่ของผู้ปกครองจะสามารถเปลี่ยนแปลงเด็กจากที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เนื่องจากสภาพความพิการ (มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ, 2543) หรือพัฒนาการล่าช้า เป็นเด็กที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การสอน อย่างไม่เป็นทางการและเป็นตามธรรมชาติ (หรรษา นิลวิเชียร, 2535) ตั้งแต่การสอนให้รู้จักอาบน้ำ จนถึงการสอนวิชาการ การอ่าน การนับเลข วิธีที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็ก ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งด้านกายภาพ ด้านสังคมและการให้เหตุผล เพื่อให้เด็กพิเศษเหล่านั้นเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและช่วยเหลือตนเองได้ การสอนเด็กกลุ่มนี้จะเรียนจากทางโรงเรียนเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ (ผดุง อารยะวิญญู, 2533) เพราะต้องอาศัยการสอนซ้ำ ย้ำ ทวน บ่อยๆ

พ่อแม่มีส่วนสำคัญยิ่งในการรักษาอาการของเด็กพิเศษ เพราะเด็กจะอยู่กับ พ่อแม่และครอบครัวมากที่สุด การมีลูกที่เป็นเด็กพิเศษเป็นความเครียดของครอบครัวและพ่อแม่ต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับและช่วยเหลือแก้ไขหากขาดความร่วมมือของพ่อแม่จะส่งผลต่อการรักษาเด็กให้ดีขึ้น

ผู้ปกครองจึงเป็นบุคคลสำคัญในการให้ความรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะในเด็กประถมศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญาได้ผลักดันให้เกิดแนวทางไปสู่การปฏิบัติหลายประการหรือที่เรียกว่า ปัญหาปฏิรูปซึ่งมียุทธศาสตร์ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองดังนี้

1. การศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นภาระหน้าที่ร่วมกันของพ่อแม่ ผู้ปกครองและนักวิชาชีพ พ่อแม่ ผู้ปกครองจำเป็นต้องได้รับความสนับสนุน เพื่อเข้าไปมีบทบาทพัฒนาผู้เรียนพร้อมกันไปด้วย ดังนั้นเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและครูควรได้รับความสนับสนุนและกำลังใจ เพื่อที่จะทำงานด้วยกันในฐานะหุ้นส่วนเท่าเทียมกัน

2. รัฐบาลต้องส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครอง โดยกำหนดให้มีนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในการจัดตั้งสมาคมชมรมและส่งตัวแทนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินงานโครงการต่างๆ ให้กับเด็กในปกครองของตน องค์กรของประชาชนที่คือโอกาสหรือพิการควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือให้กับพ่อแม่ด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 2 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษา สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม

การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

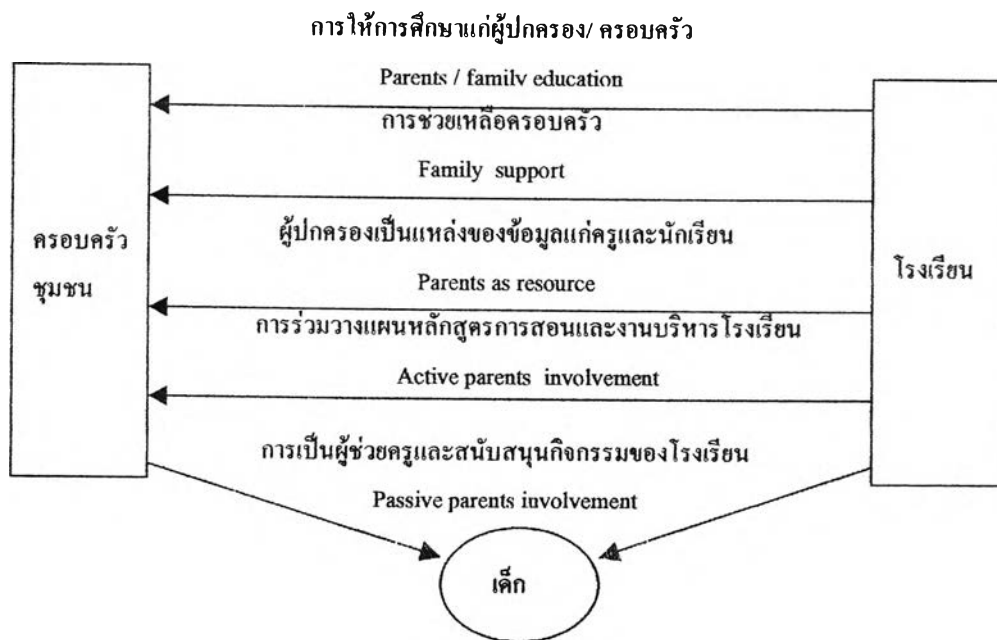
การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาพิเศษกว้างขวางขึ้น เพื่อตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 โรงเรียนต่างๆ ได้เปิดโอกาสให้กับเด็กพิเศษมากขึ้น การรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมมากขึ้น การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนขณะนี้ทำใน 3 ลักษณะ คือ จัดห้องเรียนพิเศษคู่ขนานอยู่ในโรงเรียนปกติ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมและมีโอกาสในการทำกิจกรรมทางสังคมกับเพื่อนๆ ส่วนอีกสองลักษณะ คือ จัดเรียนร่วมบางเวลาให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ บางเวลา ในบางวิชาที่เด็กพิเศษสามารถเรียนได้ เด็กจะได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ และเมื่อเด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการดีขึ้นคณะครูหลายฝ่ายจะร่วมกันประเมินความสามารถของเด็กพิเศษเมื่อเห็นว่าเด็กมีความพร้อมและสามารถที่จะไปเรียนร่วมกับเพื่อนได้ คณะครูประสานงานกันและส่งไปเรียนรวมในห้องเรียนปกติเต็มวัน

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มี 2 ลักษณะ คือ จัดในสถานศึกษาเฉพาะทางที่รับเฉพาะเด็กกลุ่มที่มีความต้องการ การดูแลเป็นพิเศษและการจัดเรียนร่วมในสถานศึกษาทั่วไป การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บรรลุผลสำเร็จได้ดีที่สุดโดยการเรียนรวมอยู่ในโรงเรียนทั่วไปและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ผดุง อาระวิญญู (2539) ว่า ความร่วมมือของทุกฝ่าย และการประชาสัมพันธ์ให้คนเข้าใจเหมือนกัน ในการเรียนร่วมจะทำให้งานดำเนินไปด้วยดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งมี ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่สอนเด็กปกติ นักเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง ทางโรงเรียนควรรู้ ความรู้และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางในการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ผู้ปกครองควรมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

Berger (อ้างถึงใน ศรีนทร วิทยะสิรินันท์, 2540) กล่าวถึงความสำคัญระหว่างผู้ปกครองและครูว่า สามารถมีส่วนช่วยในการสร้างเสริมเด็กให้ประสบความสำเร็จในชีวิตและช่วยให้เด็กเป็นคนที่เรียนเก่งและมีสุขภาพจิตที่ดีเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คุณภาพได้โดยที่ผู้ปกครองและครูต้องร่วมมือกันในหลายๆด้านทั้งทางด้านแรงงานและทุนทรัพย์เป็นต้น ดังนั้นลักษณะของความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนควรเป็นดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตามแนวคิดของ Berger

การให้ข้อมูล คำแนะนำ และการช่วยเหลือ ผู้ปกครอง สามารถช่วยจัดความไม่รู้ ไม่เข้าใจของผู้ปกครองได้ ซึ่งหากผู้ปกครองขาดความรู้ ทำให้การเลี้ยงดูลูกไม่เป็น หรือไม่ถูกต้องซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อลูกได้ ซึ่ง White (1974 อ้างถึงใน ทรรษา นิลวิเชียร, 2535) ได้สรุปปัญหาที่ผู้ปกครองพบในการอบรมเลี้ยงดูลูกเกิดจากสาเหตุ 3 ประการ

1. ความไม่รู้ (Ignorance) พ่อแม่ไม่รู้ว่าภาระของตน คืออะไร เช่น เด็กทารกก็มีความอยากรู้ อยากรูเห็น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก พ่อแม่จะเหน็ดเหนื่อยกับการเลี้ยงดูลูกเพราะ ไม่มีคนช่วยให้เข้าใจพัฒนาการของเด็ก

2. ความเครียด (Stress) การเฝ้าระวังอันตราย อันเป็นภาระสำคัญของพ่อแม่ ภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และหน้าที่การงาน

3. ขาดความช่วยเหลือ (Lack of Assistance) ขาดความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

ปิยะนารถ จาคีเกตุ (2544) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการแสวงหาข้อมูลข่าวสารในการดูแลเด็กออทิสติก พบว่าความผิดปกติของเด็กเป็นสาเหตุหลักในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ปกครอง โดยกระบวนการแสวงหาข้อมูลของผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามระยะของความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น คือ ระยะก่อนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กพิเศษ ระยะที่ได้รับการวินิจฉัยแล้วแต่ยังไม่ยอมรับ ว่าลูกเป็นเด็กพิเศษ และระยะที่วินิจฉัยแล้วและยอมรับว่าลูกเป็นเด็กพิเศษ

ปัญหาสำคัญที่ผู้ปกครองพบในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร คือ ปัญหาการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ทั้ง วจนภาษาและอวจนภาษาและมีความยากลำบากในการหาข้อมูลข่าวสารของเด็กพิเศษที่มีการกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ ทำให้เกิดการไม่เท่าเทียมกันในการรับรู้ข่าวสาร

รจนา ทรรทรานนท์ (2525) กล่าวไว้ว่า บางครั้งผู้ปกครองไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ครอบครัวของเด็กพิเศษต้องการความช่วยเหลือ ประคับประคองจากนักวิชาการด้านต่างๆ ได้แก่ ครู แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์บุคลากรเหล่านี้จะช่วยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาแต่ละอย่างที่จะต้องเผชิญ ปัญหาทางอารมณ์ของพ่อแม่จะผ่อนคลายลง ปัญหาใหญ่ของผู้ปกครอง คือ จะหาวิธีช่วยเหลือได้อย่างไร ความไม่รู้ข้อมูลจะทำให้เด็กซึ่งมีพัฒนาการล่าช้าและไม่ได้รับการกระตุ้นในช่วงจังหวะที่เหมาะสมของชีวิต อาจจะเป็นผลเสียอันใหญ่หลวง เด็กอาจเสียโอกาสที่จะพัฒนาได้

สุพิทยา แก้วมณี (2538) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียนประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2538 พบว่า ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองด้านการเตรียมการและวางแผน การจัด โปรแกรมการเรียนร่วม นั้นครูส่วนใหญ่ ไม่ได้เตรียมและการวางแผน เพราะโรงเรียนไม่มีนโยบาย ด้านการดำเนินการตามแผน พบว่าครูดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ มีการประสานงานกันน้อยทำให้ครูและผู้ปกครองรับรู้ การปฏิบัติงานของอีกฝ่ายไม่ถูกต้องและดำเนินการไม่สอดคล้องกัน ด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ครูและผู้ปกครองมีการปรึกษากันเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนน้อยโดยมักสนใจเฉพาะเด็กมีปัญหาเท่านั้นและด้านการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า ครูทั้งหมดได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่ลูกของตนมีส่วนร่วมอยู่ด้วย

สุณีย์ บรรจง (2535) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มารับบริการจากหน่วยงาน ทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกรุงเทพมหานคร ในปี 2535 พบว่าผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มารับบริการจากหน่วยงานทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความรู้ถูกต้อง เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีการปฏิบัติในการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม สำหรับปัญหาในเรื่องต่างๆ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ยกเว้นเรื่องความรู้ ผู้ปกครองระบุว่าได้รับความรู้ ไม่เพียงพอและต้องการความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการ การฝึกพูด การฝึกให้ช่วยเหลือตนเอง ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา การเรียนกับเด็กปกติและการอบรมเลี้ยงดู ส่วนความต้องการ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ระบุว่าไม่ต้องการความช่วยเหลือ ยกเว้นในเรื่องการมีทัศนคติและการให้เด็กของตนได้เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ

งานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองเด็กพิเศษยังมีน้อย การทำงานของครูกับผู้ปกครองเป็นลักษณะทำงานตามหน้าที่ มีการติดต่อประสานงานกันในระดับน้อย ทำให้แต่ละฝ่าย ได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่าผู้ปกครองยังขาดความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่มีอายุ 7-12 ปี ที่อยู่ในชั้นเรียนร่วมหรือในสถาบันการศึกษาอื่นๆที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การเรียนรู้นั้นคงอยู่

ผู้ปกครองเด็กพิเศษจำเป็นต้องมีทักษะในหลายด้านทั้งใน ด้านความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมลูก ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่ต้องติดต่อประสานงานด้วย เพราะผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น แพทย์ นักแก้ไขการพูด นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยาและคุณครูที่สอนบุตรผู้ปกครองจะต้องมีจิตวิทยาในการทำงานกับบุคคลรอบข้าง

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการเด็กพิเศษใน โรงเรียนเรียนร่วมและหน่วยงานอื่นที่ให้บริการเด็กพิเศษ ว่ามีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในลักษณะใด และมีปัจจัยอะไรที่ทำให้การ ให้ความรู้ประสบความสำเร็จหรือมีอุปสรรคเพื่อจะได้เป็นฐานข้อมูลให้กลุ่มผู้ปกครองเด็กพิเศษและเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้กับหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษ ในด้านนโยบาย การออกแบบการเรียนรู้ กระบวนการ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ในการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษ
2. เพื่อศึกษาผลของการดำเนินการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการ ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษ

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษในกรุงเทพมหานคร
2. งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษในด้าน
  - 2.1 นโยบายการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
  - 2.2 การออกแบบการเรียนรู้ที่หน่วยงานจัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
  - 2.3 กระบวนการในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
  - 2.4 ปัญหาและความต้องการของหน่วยงานที่ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
  - 2.5 ปัญหาและความต้องการของผู้ปกครองในการเข้ารับความรู้
  - 2.6 ผลของการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง ในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร และบุคลากรในหน่วยงานหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษในกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ปกครองเด็กพิเศษที่เป็นตัวอย่างประชากร เป็นผู้ปกครองของเด็กพิเศษที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็กพิเศษจริง โดยไม่ต้องทำการตรวจวินิจฉัยอีก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีอายุ 7-12 ปี ที่ได้รับการวินิจฉัยทางการแพทย์ว่ามีความบกพร่องและมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กในวัยเดียวกัน

หน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษ หมายถึง โรงเรียนเรียนร่วม และองค์กรที่ให้บริการฟื้นฟู บำบัดรักษาและกระตุ้นพัฒนาการเด็กพิเศษ

โรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนในระดับประถมศึกษาที่จัดการเรียนการสอน โดยทั่วไป และมีโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษไปเรียนร่วมในโรงเรียนดังกล่าว
องค์กรที่ให้บริการฟื้นฟู บำบัดรักษาและกระตุ้นพัฒนาการเด็กพิเศษ ได้แก่ โรงพยาบาล มูลนิธิและสถานการศึกษาพิเศษ

โรงพยาบาล หมายถึง สถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่ให้บริการ
ทางการ แพทย์ แก่เด็กพิเศษในแผนก ภายภาพบำบัด
กิจกรรมบำบัด แก่ไขการพูดและนักจิตวิทยา

มูลนิธิ หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการแก่เด็กพิเศษเฉพาะทางโดย
การช่วยเหลือฟื้นฟูแก่เด็กพิเศษ

สถานการศึกษาพิเศษ หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบ
โรงเรียนให้แก่เด็กพิเศษโดยเฉพาะ

การให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กพิเศษ หมายถึง การที่หน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษ จัด
กระทำด้วย วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ มี เจตคติและมีทักษะเพิ่มขึ้นใน
การอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษ

สภาพการดำเนินการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กพิเศษ หมายถึง สถานภาพในปัจจุบันของ การ
ดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เด็กพิเศษ ในด้านนโยบาย การออกแบบการเรียนรู้ กระบวนการ
ผลของการดำเนินการ ปัญหาการดำเนินและวิธีการแก้ปัญหา

นโยบาย หมายถึง หลักการ ทิศทางในการดำเนินการให้ความรู้ผู้ปกครอง
เด็กพิเศษ

การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การคัดเลือกหัวข้อ
สาระการเรียนรู้ การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา หัวข้อสาระ
การเรียนรู้ และวิธีสอน

กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการให้ความรู้ได้แก่
การเตรียมการ การชี้แจงและอธิบายวิธีการให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์
การติดตามและประเมินผล ของหน่วยงานที่จัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง
ผลของการดำเนินการ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากหน่วยงานได้ดำเนินการ
และแก้ปัญหา ในการให้ความรู้ผู้ปกครอง

ปัญหาการดำเนินการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อจำกัดต่างๆที่ทำให้การดำเนิน
การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
วิธีการแก้ปัญหา หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้อุปสรรคหรือข้อจำกัดลดลงหรือ
หมดไป

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ หมายถึง สาเหตุซึ่งรวมถึงคุณสมบัติ การกระทำหรือ
เหตุการณ์ที่ส่งผลให้การแก้ปัญหาผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

บุคลากร หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล มูลนิธิและสถานการศึกษาพิเศษ
ได้แก่ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูดและครูการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. กำหนดประชากรและการเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนเรียนร่วม ครูที่สอนนักเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและบุคลากร ในองค์กรที่ให้บริการเด็กพิเศษ ได้แก่ โรงพยาบาล มูลนิธิและสถานการณศึกษาพิเศษ เป็นผู้บริหาร 85 คน ครู 170 คน บุคลากร 60 คน ผู้ปกครอง 92 คน

ตัวอย่างประชากร เป็นผู้บริหาร โรงเรียนที่มีการเรียนร่วมและครูที่สอนเด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้ปกครองเด็กพิเศษและบุคลากร ในองค์กรที่ให้บริการเด็กพิเศษ ได้แก่ โรงพยาบาล มูลนิธิ และสถานการศึกษาพิเศษปี 2547-2548 เป็นผู้บริหาร 85 คน ครู 170 คน บุคลากร 60 คนและผู้ปกครอง 92 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 7 ชุด ประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร

3.2 แบบสอบถามสำหรับครู/บุคลากร

3.3 แบบสอบถามผู้ปกครอง

3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

3.5 แบบสัมภาษณ์ครูและบุคลากร

3.6 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

3.7 แบบสังเกตการศึกษาปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้บริการ ไปรษณีย์และส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนปัญหาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนำข้อมูลมารวบรวมให้เป็นหมวดหมู่แล้วนำเสนอในรูปตาราง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตและสัมภาษณ์ โดยการสรุปรวบรวม เรียบเรียง แยกเป็นหมวดหมู่แล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียงตามประเด็น

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษของหน่วยงานที่ให้บริการเด็กพิเศษในกรุงเทพมหานคร ในด้านนโยบาย การวางแผน การเลือกสาระการเรียนรู้ การดำเนินการ เทคนิคที่นำมาใช้ ผลที่ได้รับ และปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ การวัดและประเมินผล เพื่อเพิ่มคุณภาพ และทำให้การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองบรรลุเป้าหมาย

2. เพื่อเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการเตรียมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษสำหรับหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง

3. นำปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษที่ประสบความสำเร็จ มาศึกษาเพื่อจะได้เป็นแนวในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรรวมถึงพัฒนาวิธีการ ในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กพิเศษต่อไป